

om de vigtigste faglig økonomiske Afgørelser, som kan være af langt større Betydning for hele Samfundets Liv end mangfoldige Afstemninger i denne Sal, dem, der er med der, maa vi ogsaa give Ret til at være med her, det andet er selvmodsigende, ulogisk og betrygger ikke en rolig Udvikling, betrygger ikke den sociale Ro og Orden. Da Grundloven i 1849 blev skrevet, blev den jo væsentlig skrevet af Akademikere, væsentlig teoretisk med udenlandske Forbilleder for Øje, og det kunde ikke være anderledes. Men i det sidste halve Hundrede Aar er der her i Landet vokset noget helt nyt op, noget, som man ikke havde i 1849, nemlig et stort praktisk, vidtomfattende, mangfoldigt Foreningsliv, hvori alle deltager, alle Partier, alle Samfundsklasser og alle Aldre. Det er jo i Virkeligheden det rigtige Forbillede ogsaa for en Statsforfatning. Det Forfatningsliv, som er vokset op i selve de frie Foreninger, det ønsker vi at lægge til Grund ogsaa for Statsforfatningen. Vi har faaet Fagforeninger, politiske Foreninger, Sygekasser, vi har faaet Brugsforeninger, Andelsforeninger o. s. v., o. s. v. — Aktieselskaber kunde man for den Sags Skyld tage med, selv om Valgretten der ikke er lige. Forfatningssystemet er i alle disse mangfoldige Foreninger af økonomisk, af faglig og af politisk Art ganske det samme: enkelt og simpelt, ligetil og praktisk. I alle disse Foreninger — det gælder ogsaa konservative og Venstreforeninger — er der ingen, der finder paa at indrette et Tokammer-system. Ingen finder paa paa Generalforsamlingen at vælge to Bestyrelser, den ene valgt af alle Medlemmer, den anden valgt af de ældre, for at disse to Bestyrelser kan sidde og trække Tov for at blive enige, spille Tid og forhale alting. Ikke i en eneste af disse Foreninger, heller ikke Højre- og heller ikke Venstreforeninger, finder man paa at gøre Formandskabet livsvarigt, og ikke i en eneste finder man paa at gøre Formandskabet arveligt. Det vilde man simpelt hen finde sindssvagt. I et Andelsmejeri, et Andelsslagteri, et Aktieselskab vilde man finde det sindssvagt at indrette to Bestyrelser og gøre Formandsstillingen arvelig. Disse Principper, som selve Livet, det praktiske Foreningsliv, har skabt i det sidste Halvhundrede Aar, dem vil vi lægge til Grund for den Forfatning, vi ønsker, Staten skal have. Den Antiparlamentarisme, der er et Tidens Tegn herhjemme som i adskillige andre Lande, og som næres fra to Sider — den gamle Reaktion kan jo aldrig blive træt

af at bagvaske og bagtale, forhaane og undergrave Parlamentarismen; ved at søge at nedbryde Respekten for Rigsdagen, gøre Rigsdagsmændene ildesete, forhadte og forhaanede og paa mangfoldige andre Maader søger man jo den Dag i Dag fra reaktionær Side at undergrave Parlamentarismen, og det mødes fra anden Side — disse antiparlamentariske Strømninger og Stemninger i Udlandet og herhjemme kommer efter min Mening ikke af selve Parlamentarismen, for den Ting er jo saa naturlig, at Folket danner en Forening, vælger en Bestyrelse, som virker i Overensstemmelse med de Love, Folket giver sig. Man kan vel vanskeligt tænke sig, ja, man kan slet ikke tænke sig nogen Tilstand, hvor ikke Folket, den store Folkeforening, som den danske Stat er, maa vælge sig en Bestyrelse. Parlamentarisme maa man have i en eller anden Form, og Antiparlamentarisme er i Virkeligheden noget, der ingen Steder hører hjemme; naar det gennemtænkes, forvandler det sig enten til Luft eller til Nonsens. I Rusland har de en Slags Parlamentarisme — efter en anden Model end vor og en anden end den, jeg ønsker, men det er ogsaa Raad, det er Bestyrelser, det er Ledelser, der vælges, om end efter en anden Valgret end den, jeg anser for den rigtige. Hvor som helst i Verden maa man have en Bestyrelse, der vælges, et vist repræsentativt System — om det saa er Anarkisternes Foreninger, saa vælger de en Bestyrelse og en Formand, ganske vist i Strid med Anarkismens Principper, hvad der viser, at Anarkismens Principper overhovedet ikke kan gennemføres. Men naar der findes antiparlamentariske Strømninger og Stemninger herhjemme og derude, ligger det efter min Mening i den kunstige, tunge Maade, hvorpaa man har indrettet det parlamentariske Liv. Gør det parlamentariske System enkelt og simpelt, ligetil og praktisk! Lad den danske Folkeforening, som er den danske Stat, vælge sig en Bestyrelse ved lige og almindelig Valgret for alle Aldre! Lad den lede i et vist Aaremaal! Lad den vælge sig en Formand paa 1 Aar eller 3—4 Aar, paa Valgperioden! Lad den lede Statens Anliggender i Overensstemmelse med Folketinget, som bliver det eneste Ting, Stortinget, Rigsdagen, hvad man vil kalde det! Lad denne Regering, som vælges af det folkevalgte Ting, lede Anliggenderne for et vist Aaremaal i Overensstemmelse med Folkets og Folketingets Villie, saaledes som i Svejs, og naar den saa har siddet den Tid, den